

**Bryssel den 28 mars 2025
(OR. en)**

7523/25

COH 32

LÄGESRAPPORT

från: Rådets generalsekretariat

till: Delegationerna

Föreg. dok. nr: 6787/25

Ärende: Sammanhållning och sammanhållningspolitiken efter 2027
– Rådets slutsatser (28 mars 2025)

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om sammanhållning och sammanhållningspolitiken efter 2027, som godkändes av rådet (allmänna frågor/sammanhållning) vid dess 4090:e möte den 28 mars 2025.

Rådets slutsatser om sammanhållning och sammanhållningspolitiken efter 2027

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

1. ERINRAR OM att dessa rådsslutsatser inte föregriper förhandlingarna om den fleråriga budgetramen efter 2027,
2. ERINRAR OM sina slutsatser från november 2022 om sammanhållningspolitiken, från november 2023 om sammanhållningspolitikens framtid, från juni 2024 om den nionde sammanhållningsrapporten samt från november 2024 om sammanhållningspolitikens roll i hanteringen av demografiska utmaningar i EU,
3. ERINRAR OM den strategiska agendan 2024–2029, som antogs av Europeiska rådet den 27 juni 2024, i vilken man erkänner behovet av att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen, i syfte att uppnå kontinuerlig uppåtgående konvergens, minska skillnaderna, öka vår resiliens och konkurrenskraft och stimulera långsiktig tillväxt i hela unionen, i syfte att främja en harmonisk utveckling i hela EU,
4. ERINRAR OM huvudbudskapet i Budapestförklaringen om den nya given för den europeiska konkurrenskraften, där det konstateras att *EU, mot bakgrund av den nya geopolitiska verkligheten och de ekonomiska och demografiska utmaningarna och behovet av att säkerställa EU:s suveränitet, säkerhet, motståndskraft och globala inflytande, bör sträva efter att vara mer konkurrenskraftigt, produktivt, innovativt och hållbart, med utgångspunkt i ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, samtidigt som konvergens säkerställs,*
5. VÄLKOMNAR att man i kommissionens ordförandes Politiska riktlinjer för nästa Europeiska kommission 2024–2029 uppmärksammar att det behövs ”*en starkare sammanhållnings- och tillväxtpolitik som sätter regionerna i centrum [...] [utformad] tillsammans med myndigheterna på nationell, regional och lokal nivå [för att] angripa regionala och sociala skillnader*”,

6. NOTERAR Letta- och Draghirapporterna¹, vilka blickar framåt mot de utmaningar som EU och dess politik för den inre marknaden står inför,
7. NOTERAR kommissionens meddelande *En konkurrenskraftskompass för EU*², som antogs den 29 januari 2025,
8. ERKÄNNER vikten av att säkerställa att unionens värden och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna tillämpas effektivt och respekteras i praktiken samt att unionens ekonomiska intressen skyddas; UPPREPAR att det i detta avseende finns en tydlig koppling mellan respekten för rättsstatsprincipen och stadgan om de grundläggande rättigheterna, å ena sidan, och unionsfinansiering, å andra sidan, samt BETONAR vikten av att skydda unionens ekonomiska intressen, med beaktande av förordningen om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionens budget,

Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och dess roll när det gäller att hantera EU:s utmaningar

9. ERINRAR OM att målet om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, såsom det fastställs i fördragen, står i centrum för det europeiska projektet och att EU:s politik och åtgärder bör bidra till att man uppnår detta mål genom att deras territoriella dimension och samordning beaktas, och med aktivt deltagande av nationella, regionala och lokala myndigheter och berörda parter, beroende på vad som är relevant; UPPMANAR i detta sammanhang kommissionen att regelbundet analysera territoriella skillnader i medlemsstater och regioner; FRAMHÅLLER samtidigt att det för att man ska kunna uppnå målen för EU:s politik och åtgärder krävs att den territoriella dimensionen integreras i deras utformning och genomförande,

¹ Enrico Letta, *Much more than a market*, april 2024. Mario Draghi, *The future of European competitiveness – A competitiveness strategy for Europe*, september 2024.

² Dok. 5785/25.

10. ÄR OROAT över de asymmetriska territoriella och samhällsliga konsekvenserna av de många utmaningar som EU, dess medlemsstater och dess regioner står inför, särskilt behovet av att öka konkurrenskraften, resiliensen och säkerheten, samtidigt som man hanterar den gröna och den digitala omställningen och de demografiska utmaningarna; FRAMHÅLLER att de, om de lämnas utan åtgärd, skulle kunna leda till gradvis divergens, ekonomisk stagnation eller till att man hamnar i en utvecklingsfälla i många regioner, och därmed till ökade ekonomiska, sociala och territoriella skillnader inom EU och till ett äventyrande av det europeiska projektet,
11. BETONAR att det för att man ska kunna möta dessa utmaningar krävs samordning och samordnade insatser på EU-nivå, som bör utvecklas i en nära dialog mellan kommissionen, medlemsstaterna och, i förekommande fall, regionala och lokala myndigheter och intressenter; UNDERSTRYKER i detta sammanhang vikten av att främja tydlig komplementaritet och tydliga synergier i EU:s politik och av att undvika överlappningar mellan olika instrument,
12. ANSER att man inom ramen för den europeiska planeringsterminen regelbundet bör behandla konvergensmålet och, i förekommande fall, dess territoriella dimension, i fullt partnerskap med medlemsstaterna,

Sammanhållningspolitik och konkurrenskraft

13. ERINRAR OM Lettarapporten där det framhålls att en effektiv sammanhållningspolitik, som genomförs på ett balanserat sätt i hela EU, är en viktig förutsättning för en framgångsrik inre marknad,
14. KONSTATERAR att det i *En konkurrenskraftskompass för EU* anses att "[e]n moderniserad sammanhållningspolitik är avgörande för att stärka tillväxten, minska skillnaderna och främja konkurrenskraften på den inre marknaden, samtidigt som man stöder regioner och samhällen i deras långsiktiga utveckling och rättvisa omställning", och noterar särskilt den roll som främjandet av kompetens och arbeten av god kvalitet spelar som en övergripande möjliggörande faktor,

15. BEKRÄFTAR återigen att konkurrenskraft och sammanhållning är sammanlänkade; sammanhållningen behöver konkurrenskraft som en drivkraft för tillväxt, medan konkurrenskraft utan sammanhållning försummar den fulla potential som EU har att erbjuda; BETONAR den roll som såväl stärkandet av EU:s konkurrenskraft som helhet som förbättrandet av sammanhållningen i länder och regioner spelar, vilket bidrar till uppnåendet av EU:s strategiska prioriteringar och hanteringen av EU:s utmaningar på ett ömsesidigt förstärkande sätt,
16. ANSER att EU behöver mobilisera samtliga sina drivkrafter för tillväxt för att kunna stärka Europas konkurrenskraft och resiliens; BETONAR sammanhållningspolitikens roll när det gäller att bidra till konkurrenskraften genom att utnyttja tillväxtpotentialen i alla territorier, inklusive de mindre utvecklade regionerna, och bygga vidare på lokala styrkor; FRAMHÅLLER vikten av strategier för smart specialisering och inrättandet av samarbetsnätverk, inbegripet kunskapsöverföring, forskning och innovation, för att hjälpa regionerna att utveckla sina konkurrensförmågor, stärka de regionala värdekedjorna och integreras i de globala värdekedjorna; detta skulle stärka regionernas resiliens på lång sikt, främja uppåtgående konvergens och minska skillnaderna mellan och inom regioner samt minska det sociala missnöjet,

Sammanhållningspolitikens grundvalar och centrala principer

17. ERINRAR OM att sammanhållningspolitiken, som är central för det europeiska integrationsprojektet, är den del av EU:s långsiktiga strukturinvesteringspolitik som minskar de regionala skillnaderna i EU och ökar EU-regionernas uppåtgående konvergens och resiliens; BETONAR att sammanhållningspolitiken bör fortsätta att bidra till uppnåendet av Europeiska unionens strategiska mål och prioriteringar samtidigt som den hanterar nationella och regionala mål,

18. BEKRÄFTAR på nytt att sammanhållningspolitiken även i fortsättningen bör bygga på dess centrala principer, såsom delad förvaltning, flernivåstyrning, partnerskap samt en människo- och platsbaserad strategi, som tillämpas tillsammans med proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna; ERINRAR om att dessa centrala principer är avgörande för att nationella, regionala och lokala myndigheter och berörda parter på ett lämpligt sätt ska kunna delta i programplaneringen, genomförandet och förvaltningen av sammanhållningspolitiken, vilket bör ske så nära EU-medborgarna som möjligt och till gagn för dem, och på så sätt göra genomförandet av politiken mer människoorienterat, jordnära och effektivt; FRAMHÅLLER att dessa principer stärker hela modellen för europeisk integration samtidigt som de skapar en känsla av delat ansvar och gemensamma värderingar,
19. UPPMANAR kommissionen att stärka den territoriella strategin genom åtgärder som är anpassade till olika områdens behov och möjligheter; KONSTATERAR att territoriella instrumentskulle kunna ta större hänsyn till befintliga territoriella strategier i medlemsstaterna; ANSER att funktionella områden, som bland annat bygger på kopplingar mellan stad och landsbygd, kan fungera som en effektiv ram för genomförandet av skräddarsydda strategier och hantera utmaningar som sträcker sig bortom administrativa gränser,
20. BETONAR att sammanhållningspolitiken bör förbli öppen för alla regioner, särskilt de minst gynnade regionerna, landsbygdsområden, områden som påverkas av strukturomvandlingar, regioner med allvarliga och permanenta naturbetingade eller demografiska nackdelar, såsom de nordligaste regionerna med mycket låg befolkningstäthet, öregioner, gränsregioner och bergsregioner, i enlighet med artikel 174 i EUF-fördraget; BETONAR att sammanhållningspolitiken bör fortsätta att spela en nyckelroll när det gäller att minska de regionala skillnaderna i EU och hjälpa mindre utvecklade regioner att komma ikapp de mer utvecklade regionerna, i syfte att uppnå uppåtgående konvergens i unionen; ERKÄNNER vikten av att man tar itu med utmaningarna i samband med den geopolitiska instabiliteten vid EU:s yttre gränser, med särskild uppmärksamhet på de medlemsstater och regioner som påverkas mest av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, särskilt de regioner som gränsar till Ryssland och Belarus samt de regioner som gränsar till Ukraina, ÄR MEDVETET OM utmaningarna för medlemsstaterna och regionerna till följd av migrationstrycket, inbegripet det som orsakas av de pågående konflikterna,

21. UNDERSTRYKER behovet av att frigöra de yttersta randområdenas fulla potential inom EU och deras bidrag till att sprida EU:s intressen och värden utanför EU:s gränser; UPPMANAR kommissionen att fullt ut utnyttja de möjligheter som erbjuds genom artikel 349 i EUF-fördraget för att främja de yttersta randområdenas regionala integration och garantera att adekvata regler återspeglas i sammanhållningspolitiken efter 2027, utöver att deras särdrag och begränsningar beaktas i alla andra lagstiftningsförslag,
22. UNDERSTRYKER att alla delar av det europeiska territoriella samarbetet främjar starkare regionala band och integration mellan medlemsstaterna samt bidrar till positiva relationer mellan EU och dess partnerländer; UPPMANAR kommissionen att undersöka möjliga vägar för att stärka det interregionala, transnationella och gränsöverskridande samarbetet, vilket skulle leda till ökad resiliens och en bättre fungerande inre marknad samt en gränsöverskridande harmonisk utveckling; BETONAR behovet av att förbättra synergier mellan de allmänna programmen och Interregprogrammen,
23. PÅMINNER OM att sammanhållningspolitiken inte är ett krishanteringsverktyg, men erkänner också dess förmåga att reagera på oförutsedda och oväntade omständigheter som potentiellt skulle kunna undergräva regionernas utvecklingskapacitet; UPPMANAR samtidigt kommissionen att dra lärdom av sammanhållningspolitikens hantering av den senaste tidens kriser för att kunna rationalisera de befintliga krisinstrumenten och säkerställa att de blir effektivare,

Sammanhållningspolitikens styrning

24. BETONAR att delad förvaltning måste förbli sammanhållningspolitikens genomförandemetod,

25. PÅMINNER OM vikten av flernivåstyre, som möjliggör effektiva insatser på de lämpligaste territoriella nivåerna i varje medlemsstat och samtidigt stärker känslan av delat ansvar; tillsammans med delad förvaltning och dialog med partner, under både programplanerings- och genomförandefaserna, underlättar flernivåstyre uppnåendet av fördragsbaserade politiska mål och stärker medlemsstaterna och de regionala och lokala myndigheterna; UPPMANAR i detta sammanhang kommissionen att bibehålla deras roll i styrningen av sammanhållningspolitiken och genomförandet av EU:s mål på grundval av deras territoriella potential och särskilda utmaningar,
26. UPPMANAR kommissionen att säkerställa att styrningsmodellen för sammanhållningspolitiken fortsätter att respektera den befintliga fördelningen av befogenheter och det befintliga samordningssystemet mellan olika förvaltningsnivåer i varje medlemsstat och de regionala och lokala myndigheternas roll i utformningen, programplaneringen, förvaltningen, genomförandet, övervakningen och utvärderingen av politiken,
27. UNDERSTRYKER att starka institutioner, god samhällsstyrning och administrativ kapacitet krävs för ett effektivt genomförande av politik, reformer och investeringar, även vid nya och snabbt föränderliga utmaningar; UPPMANAR därför kommissionen att, utan att undergräva befintliga system i medlemsstaterna, föreslå effektiva åtgärder för att stödja administrativ och institutionell kapacitetsuppbyggnad på nationell, regional och lokal nivå inom ramen för sammanhållningspolitiken,

Sammanhållningspolitikens ändamålsenlighet och effektivitet

28. PÅMINNER OM att sammanhållningspolitiken är en långsiktig investeringspolitik och att man kan förbättra sammanhållningspolitikens ändamålsenlighet och effektivitet genom att fokusera på resultat; KONSTATERAR att sammanhållningspolitiken skulle kunna möjliggöra reformer som är relevanta för sammanhållningspolitikens mål och som är i linje med unionens prioriteringar, samtidigt som medlemsstaternas prioriteringar respekteras, BETONAR att sammanhållningspolitikens centrala principer och mål bör respekteras när investeringar och reformer fastställs,

29. UPPMANAR kommissionen att undersöka alternativ för en mer prestationsbaserad strategi på grundval av lärdomar från finansiering som inte är kopplad till kostnaderna och förenklade kostnadsalternativ samt från erfarenheterna av de befintliga modellerna och med vederbörlig hänsyn till tillgängliga utvärderingar och granskningar av de prestationsbaserade systemen, inbegripet de som utförs av Europeiska revisionsrätten; PÅPEKAR att om en mer prestationsbaserad strategi införs kommer det, även i programplaneringen, att behövas en flexiblare och mer skräddarsydd strategi som tar hänsyn till specifika territoriella behov och utmaningar,
30. EFTERLYSER, samtidigt som sammanhållningspolitikens grundvalar och centrala principer bevaras, en ytterligare förenkling och minskning av den administrativa bördan på alla nivåer och i alla skeden av programplanering, genomförande, övervakning, kontroll och granskning, UPPMANAR samtidigt kommissionen att föreslå mer enhetliga genomförandebestämmelser för de sammanhållningspolitiska fonderna för att undvika en ökning av antalet fonder och för att minska fragmenteringen av stödet, UNDERSTRYKER även vikten av förenkling av och större samstämmighet i EU:s regler för statligt stöd i alla EU-instrument, inbegripet sammanhållningspolitiken, och av förenkling av förfarandena för offentlig upphandling, samtidigt som lika villkor och rättvis konkurrens på den inre marknaden säkerställs,
31. ERINRAR OM behovet av harmonisering och proportionalitet i kontrollerna och granskningarna och av en utvidgad tillämpning av principen om samordnad granskning ("single audit"), samtidigt som höga standarder upprätthålls för förebyggande och bekämpning av bedrägerier och korruption på alla nivåer,
32. UPPMANAR kommissionen att göra sammanhållningspolitiken mer resultatinriktad, och att i synnerhet använda en evidensbaserad strategi vid utformningen av ramen för den framtida politiken och att vidareutveckla och förenkla de väletablerade övervaknings- och utvärderingssystemen för att bedöma hur investeringar och reformer bidrar till genomförandet av strategiska mål, stärka verktyg som syftar till att undersöka de potentiella och verkliga effekterna av politiska insatser samt ytterligare integrera territoriella konsekvensbedömningar i utarbetandet och utvärderingen av politiken,

* * *

33. EMOTSER kommissionens redovisning av resultaten av den politiska översynen av de konsekvenser som framtida utvidgningar får för sammanhållningspolitiken,
 34. INVÄNTAR mottagandet av förslag till nästa lagstiftningspaket för sammanhållningspolitiken så tidigt som möjligt under 2025 för att möjliggöra snabba förhandlingar och ett snabbt och smidigt inledande av dess genomförande.
-